

DAGOPENINGEN

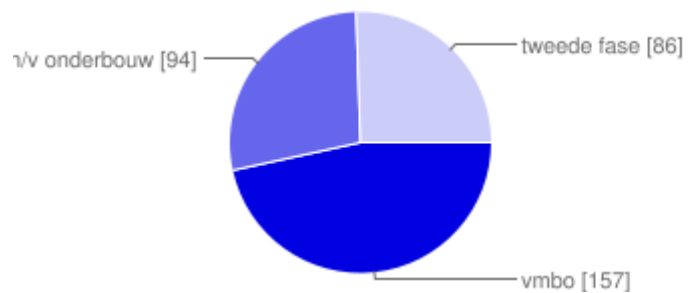
Enquête dagopening op de G4-scholen

In totaal hebben 337 collega's de vragen beantwoord. (t/m 4 april)

1. Hieronder worden, vanuit de totaalcijfers van de 4 scholen, de opbrengsten grafisch getoond. (bl. 2 – 8)
2. Daarna volgt een samenvatting van de notities die gemaakt zijn bij “eigen opmerkingen “ (bl. 9, 10)
3. Tenslotte een neerslag van de ideeën bij “mijn ideale dagopening” (bl. 11,12)

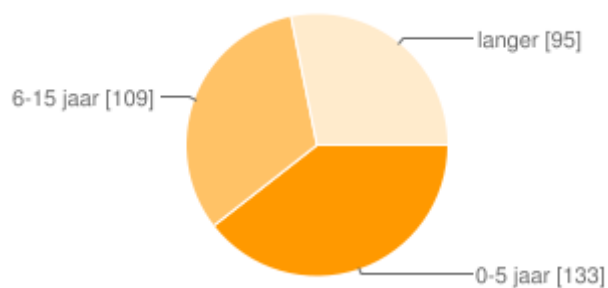
1. totaalopbrengsten, grafisch getoond

werkgebied (voor het grootste deel)

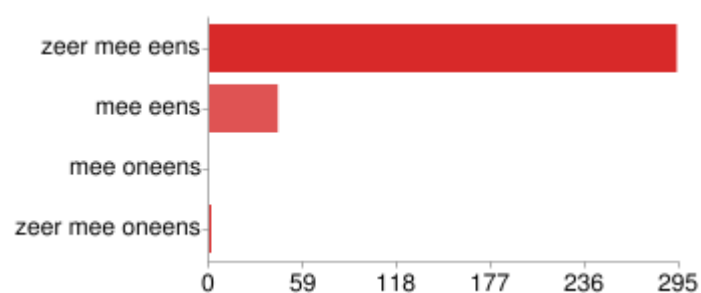
vmbo	157	47%
h/v onderbouw	94	28%
tweede fase	86	26%

Tijd in dienst

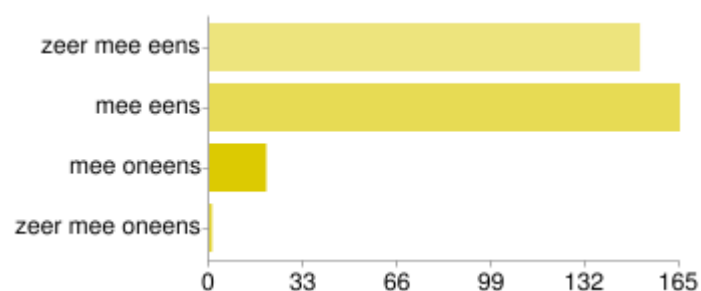
0-5 jaar	133	39%
6-15 jaar	109	32%
langer	95	28%

1. Een dagopening hoort bij een gereformeerde school.

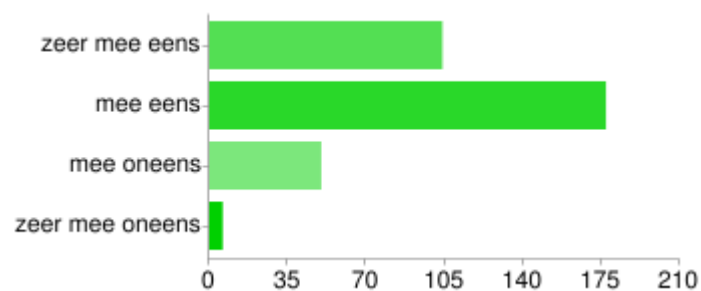
zeer mee eens	293 87%
mee eens	43 13%
mee oneens	0 0%
zeer mee oneens	1 0%

2. Onze dagopeningen dienen onze identiteit te verbinden met de actualiteit.

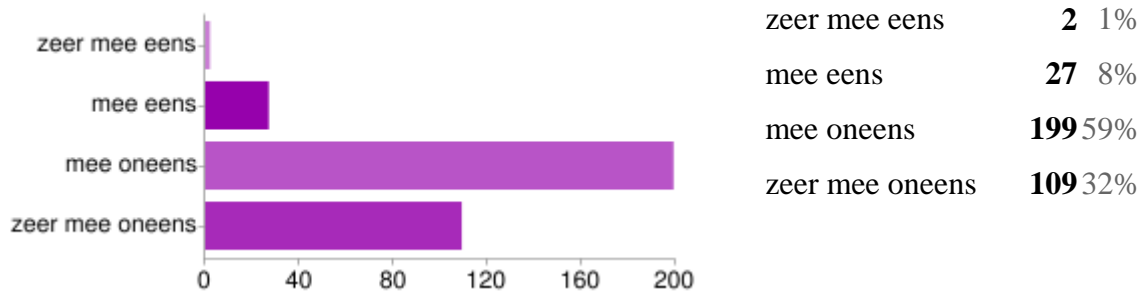
zeer mee eens	151 45%
mee eens	165 49%
mee oneens	20 6%
zeer mee oneens	1 0%

3. Een dagopening hoort bij het eerste lesuur.

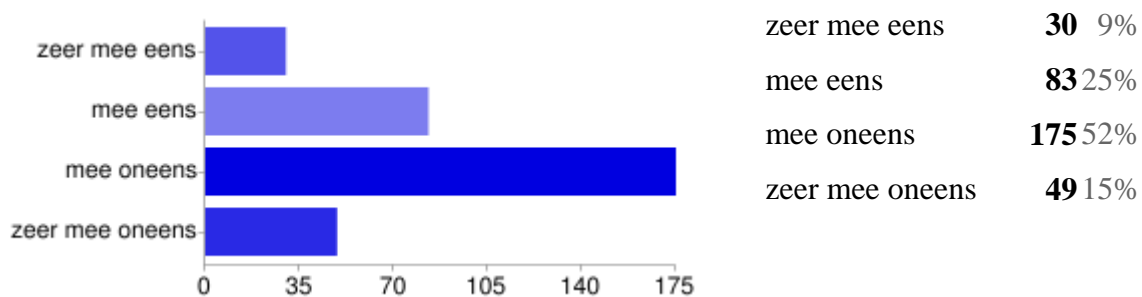

zeer mee eens	104 31%
mee eens	177 53%
mee oneens	50 15%
zeer mee oneens	6 2%

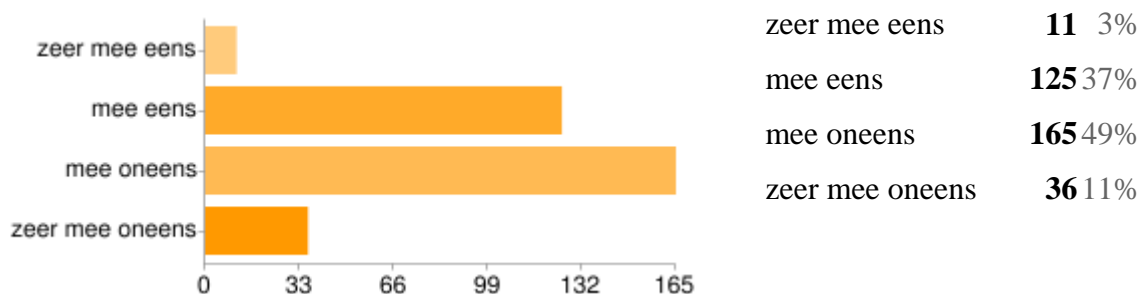
4. Het tijdstip van de “dagopening” dient midden op de dag voor de hele school georganiseerd te worden.

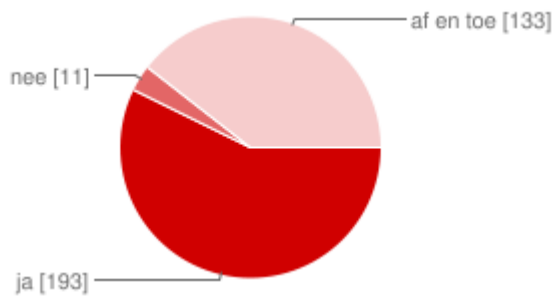
5. De “dagopening” dient niet in lestijd, maar apart geroosterd te worden.

6. Ik ben de spil van de dagopening: ik ben de enige die het woord voert, voorleest, bidt.

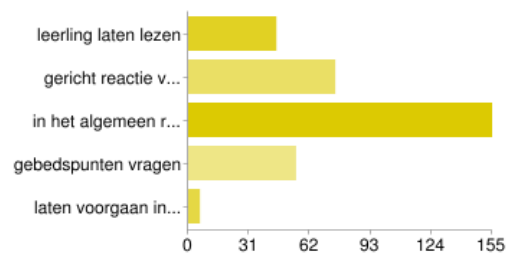

7. Ik betrek leerlingen bij de dagopening.

ja	193	57%
nee	11	3%
af en toe	133	39%

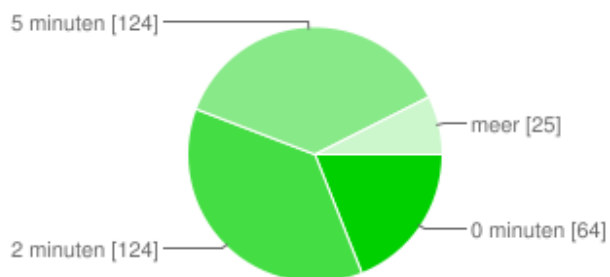
als u vraag 7 met "ja" of "af en toe" beantwoordt, wilt u dan hier aangeven hoe u dit doet?

leerling laten lezen	45	13%
gericht reactie vragen (beurt geven)	75	22%
in het algemeen reactie vragen	155	46%
gebedspunten vragen	55	16%
laten voorgaan in gebed	6	2%

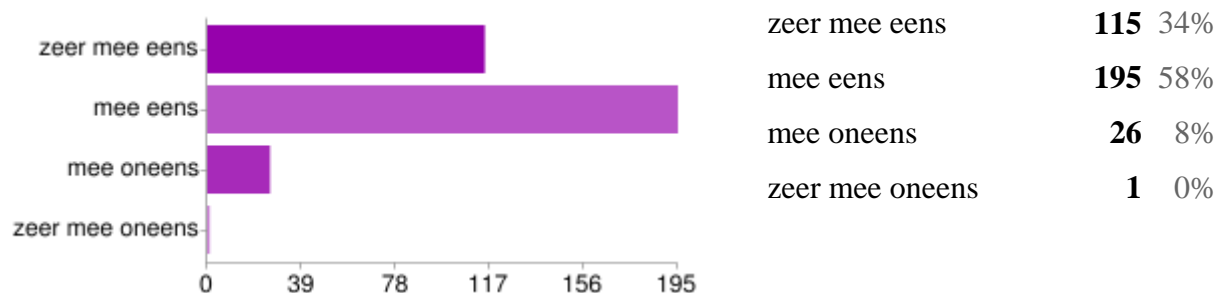
(Opmerking: Hier kon slechts 1 mogelijkheid gekozen worden! Nogal wat collega's gaven aan, dat ze liever meerdere keuzes hadden kunnen maken.)

8. Ik bereid de dagopening voor in (gemiddeld)

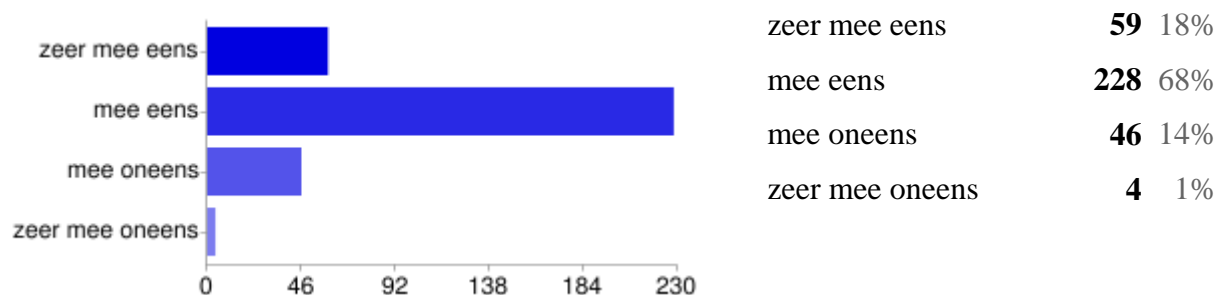

0 minuten	64	19%
2 minuten	124	37%
5 minuten	124	37%
meer	25	7%

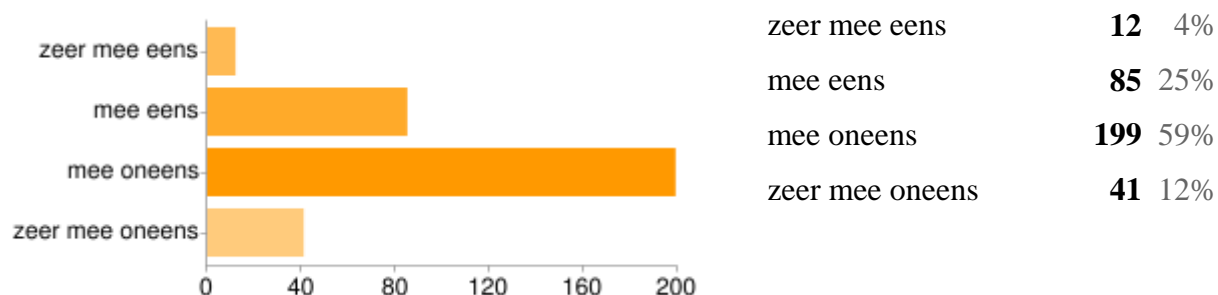
9. Het gebed speelt een centrale rol in mijn dagopening.

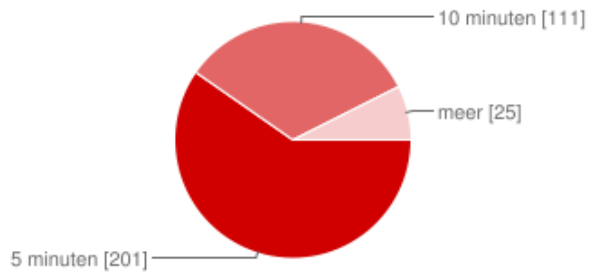
10. De uitvoering van de dagopening gaat me gemakkelijk af.

11. Ik kort een repetitie in, om de dagopening te kunnen blijven doen.

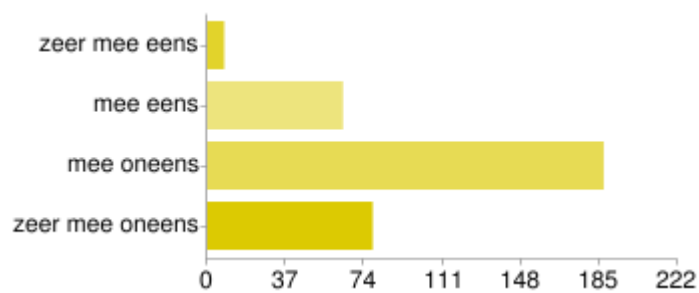

12. Ik ruim voor de dagopening tijd in (gemiddeld)

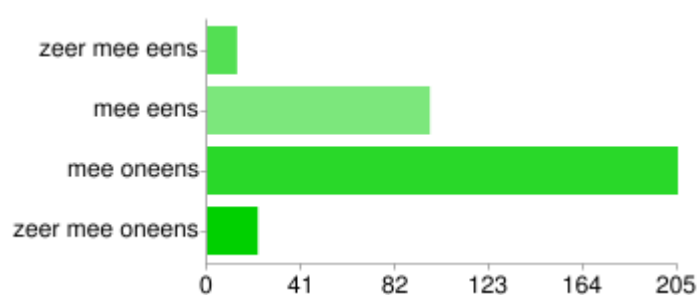
5 minuten	201	60%
10 minuten	111	33%
meer	25	7%

13. Bij een repetitie spreek ik alleen een gebed uit om niet teveel tijd te missen.

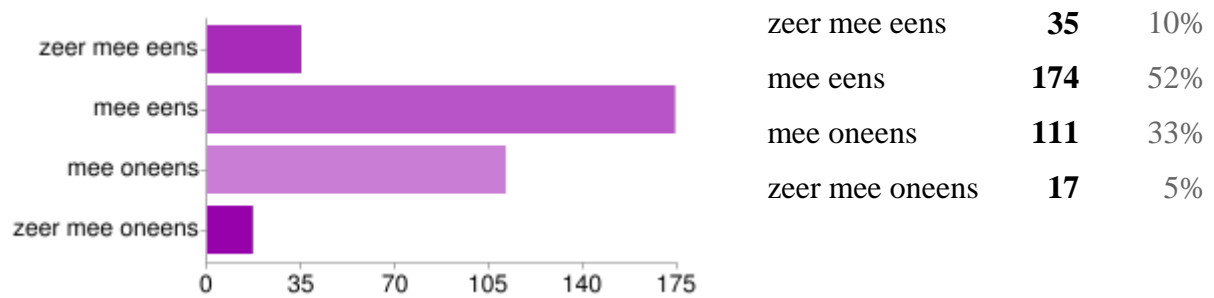
zeer mee eens	8	2%
mee eens	64	19%
mee oneens	187	55%
zeer mee oneens	78	23%

14. Dagopeningen verdienen het om met meerdere docenten voorbereid te worden.

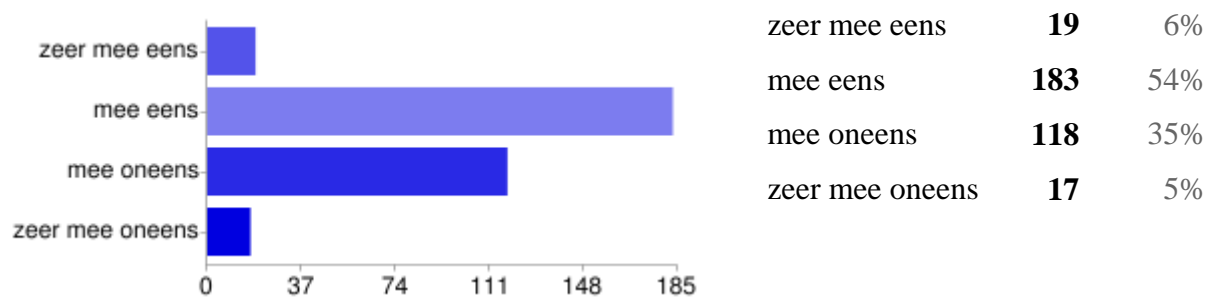

zeer mee eens	13	4%
mee eens	97	29%
mee oneens	205	61%
zeer mee oneens	22	7%

15. Schoolbrede afspraken over de dagopening zijn belangrijk i.v.m. uniformiteit.

16. Ook niet-onderwijsgevend en doen aan een vorm van dagopening.

2. samenvatting van de notities “eigen opmerkingen “

Van de 337 respondenten, hebben 170 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om iets op te schrijven over zaken die niet gevraagd zijn, o.a.: Remix; (terechte) kritiek op de mogelijkheid van antwoorden op vraag 7 en het niet kunnen invullen van “n.v.t.” wanneer dat gewenst is.; wensen; zorgen; tevredenheidsoepmerkingen, stemverklaringen, enz.

Een paar van die categorieën gaan we hieronder laten zien.

- 93 van de 170 reacties gingen over **Remix**. Deze opmerkingen kunnen we plaatsen tussen “Met Remix kan ik uitstekend uit de voeten” via “Remix vind ik soms een raar boekje” tot “Remix: weg ermee!”. Van de 93 opmerkingen zouden er 12 als positief, 11 neutraal (enerzijds..anderzijds) en 70 als negatief bestempeld kunnen worden. Hieronder volgen wat letterlijke uitspraken, door mij gerubriceerd onder positief, en negatief. Het overzicht is niet volledig!

Sommige opmerkingen worden vaker gemaakt en staan er maar 1 keer, bijvoorbeeld: “Sluit niet aan bij het vmbo.” Wordt wel 15 keer gezegd.

positief	negatief
Zet aan tot goede discussie.	Curieuze inhoud.
Laatste jaren verbeterd.	Duik/denkvrage moeilijk.
Prima kapstok.	Sluit niet aan bij VMBO. (15 keer) Sluit niet aan bij onderbouw. Sluit niet aan bij LWOO.
Goed om gesprek los te krijgen.	Te moeilijk. (meerdere malen)
Verfrissend.	Ver-van-mijn-bed.
Dit jaar tevreden.	Gekunsteld. Populair. (erg vaak genoemd)
Remix 4 is wat rustiger en bijbels.	Verwerpelijk taalgebruik.
Met Remix kan ik prima uit de voeten.	Vergezocht.
	Grof.
	Commentaar slaat de plank mis.
	Ik moet het gebruiken van de schoolleiding.
	Ongenuanceerd, misleidend, kort-door-de-bocht, tendentius, zweverig, “gemaakt”
	Thema’s te zwaar aangezet.
	Niet eens met de uitleg.
	Meer differentiëren in niveau.
	Niet prettig, te complex, te ingekleurd, onbegrijpelijk, uit de context
	Direct afschaffen, niet eerbiedig genoeg, storend negatief, irritant prikkelend.
	De dagopeningen in het boekje van Reinier Sonneveld boeien vaak in hoge mate niet, en zijn bijzonder gezocht of gewild simpel. De Bijbeluitleg is zeer associatief en raakt vaak kant noch wal. Kennelijk is de bedoeling om de jeugd te verrassen en aan te spreken. Helaas lukt dat bij mijn leerlingen maar al te vaak niet.

Kortom, veel collega’s hebben de (algemeen bedoelde) enquête over dagopeningen ook gebruikt om hun zorgen en soms ook tevredenheid over de gebruikte methode Remix te ventileren.

➤ Andere opmerkingen veelal over de dagopening:

De identiteit van de school staat en valt met de identiteit van de docent.	Onderwerpen eenvoudig en praktisch houden.
Ik gebruik een ander boekje; sindsdien is de interesse groter. (diverse collega's geven aan met ander materiaal te werken)	Het is een overdenking waarin ik ll. wil laten nadenken over hun manier van leven in relatie tot hun leven met God.
Als er iets belangrijks is voorgevallen, pas ik daar mijn dagopening volledig op aan. Wees flexibel.	Laat leerlingen het eens voorbereiden, groot succes!
Een dagopening is een belangrijk moment voor docent en klas. Je kunt Gods liefde doorgeven en daar met elkaar over spreken. Kans om bij elkaar in het hart te kijken.	De vaksectie L.O. in Groningen gebruikt zelfbedachte spellen bij de dagopening.
10 minuten buiten de les.	Veel hangt af van je eigen voorbereiding.
Een van de belangrijkste dingen die ik op school doe, naast de onderwijsgevende taken. Hierin kun je jezelf kwijt en ook d.m.v. goede discussies en gesprekken een diepere band met de leerlingen krijgen.	Dagopeningen zijn, net als andere bijbel-overdenkingen, iets wat men wel ondergaat, maar zelden beleeft. Door de jeugd wordt het snel als "overvoering" ervaren. Wellicht 1 moment per week.
Waarom praten leerlingen zo moeilijk over hun geloof? Hoe kun je ze "loskrijgen"?	Bij L.O. moeilijk om rustig de tijd uit te trekken voor de dagopening. De kinderen zitten omgekleed klaar om aan het werk te gaan.
Schoolbrede dagopening om 10.15 uur. I.v.m. reizende leerlingen. Iedereen is er.	Dagopeningen moeten in voor alle leerlingen begrijpelijke taal/beelden gebeuren.
Het is belangrijk om de dag te beginnen met onze God. Het is toch van levensbelang om alles van hem te verwachten? Daarom ook die zegen voor de dag.	Goed om te doen, ook om de dag bewust met God te beginnen.
Ik heb het idee, dat er niet door iedereen even veel aandacht besteed wordt aan de dagopening en dat vind ik jammer.	Een gezamenlijke weekopening met alle docenten lijkt mij wel een goede. Ik zou wel wat meer met collega's over geloof willen spreken.
Docenten dienen een "huisexemplaar" van de methode te hebben; makkelijk voor de voorbereiding; het geheel beschikbaar maken op de website van de school.	Ik vind het mooi om de leerlingen te laten zien, dat Jezus in mijn leven een rol vervult.
Als het juiste klimaat gecreëerd wordt, zijn leerlingen best bereid in gesprek te gaan. Het is voorgekomen, dat er een lesuur aan besteed is, die investering was goud waard.	De dagopening is de makkelijkste manier om onze identiteit zichtbaar te maken. Identiteit in lessen is vaak moeilijker aan te tonen.
Ik zou het fijn vinden als de leerlingen meer meedoen met de dagopening; ik merk dat ze meer geneigd zijn dit te doen als het aansluit bij de actualiteit en/of belevingswereld.	De meeste bovenbouwleerlingen ondergaan de dagopening volledig passief, ook bij het gebed zijn velen niet betrokken. Dat vind ik erg jammer.

3. Tenslotte een neerslag van de ideeën bij “mijn ideale dagopening”

Van de 337 respondenten, hebben 221 gereageerd via de kolom “ideale dagopening”. Het voert te ver om de creativiteit van de collega’s over dit onderwerp allemaal te noemen en te laten zien. Daarom is geprobeerd om het onder te brengen in diverse brede categorieën.

- De eerste categorie is (wat we noemen) de “**traditionele**” opening:

De leraar leest het bijbelgedeelte (of laat dat lezen), voert daarover een gesprek met de klas, (al of niet intensief met de toelichting van Remix), probeert daarbij de actualiteit te betrekken en gaat tenslotte voor in gebed; ook in het gebed kan de actualiteit van wat er gebeurt op het persoonlijke vlak of breder, een plaats krijgen; (ook zingen wordt hier en daar genoemd); het geheel duurt rond de 10 minuten. Hierbinnen wordt verschillend omgegaan met de inbreng van de leerlingen, de actualiteit, de volgorde, het gebruik van de methode, enz. De reacties van zo’n 80 docenten kunnen hier geplaatst worden.

- De tweede categorie gewenste dagopeningen gaat vooral in op de rol en de benadering van **de leerling**: (soms beschrijvend, soms letterlijk geciteerd)

Leerlingen moeten zich durven uiten; leerlingen “dragen” en organiseren de opening; openingen moeten niet alleen actueel, maar ook persoonlijk zijn; leerlingen actief inschakelen; openingen moeten raakvlak met de interesse van de leerlingen hebben; vragen stellen uit de wereld van de leerling; leerlingen er veel bij betrekken; goed en open contact met de leerlingen; belangrijk is, om leerlingen te laten reageren; een goed contact en (wederzijdse)openheid; leerlingen hebben een rol in de dagopening, ze dragen gebedspunten aan en vertellen elkaar wat ze mooi of moeilijk vinden aan het gelezene; een dagopening moet boeien, leerlingen moeten getriggerd worden; enz.

- De derde categorie legt vooral accenten op **werkvormen** en methodes (anders dan Remix):

Leerlingen worden meer actief ingeschakeld, visueel gericht; interactie; door interactieve vormen de leerlingen zelf laten nadenken over wie God voor hen is met ruimte voor vragen en reacties; soms vul ik de methode Remix zelf aan, gebruik van internet op digibord, ook zingen m.b.v. moderne media, ook het gebruik van stellingen en aanvulzinnen: als....., weet ik, voel ik....., vraag ik mij af....., betwijfel ik....., doe ik, enz. regelmatig <http://www.e-water.net/> ; Bij LO dwingen de omstandigheden soms tot andere werkvormen, bijv. de dagopening via identiteitsspelletjes (Gomarus), het spelen van een spel waaruit een les geleerd wordt; dagopening via 4 fases: 1. bezinningsfase (tot rust komen en aandacht voor God) 2. God spreekt, de bijbel gaat open 3. concretisering, overdenking en inbreng/reacties van leerlingen 4. wij reageren: bidden tot God; hedendaagse muziek gebruiken, via b.v. You tube; gebruik van internettips, korte filmpjes of een verhaal, een lied dat er bij past, een getuigenis; een dagboekje dat ook via de beamer zichtbaar gemaakt wordt; een boekje dat past bij het niveau van de leerlingen, dus basis-kader ziet er anders uit dan bijv. havo; meer klassengesprekken voeren en dan heel nadrukkelijk vragen naar geloofsbeleving en -ervaringen, uiteraard altijd weer uitkomen bij het verlossende werk van Jezus Christus; een zelfgekozen bijbeltekst met korte meditatie en vragen aan de leerling; introductie van het onderwerp d.m.v. aangeleverd actueel filmpje, gedicht, song, vervolgens leest een leerling een kort bijbelgedeelte, dan korte verklaring met link naar introductie en dan keuze uit 3 vragen om met de klas over door te praten, ingedeeld naar niveau, tijd: 10 minuten; stukjes van Jos Douma of Max Lucado; digitaal aanleveren van materiaal, dagtekst met de vragen verschijnt op de beamer; enz.

- De vierde categorie stelt wat meer de **inhoud** centraal:

Dagopeningen stellen praktische kant van teksten uit de bijbel centraal; een aansprekende uitleg van een bijbeltekst, op de juiste manier toegespitst op de leeftijdsgroep; aansprekende thema's uit de bijbel; niet voor alle niveaus dezelfde methode; klassengesprek over actuele thema's die nadrukkelijk te maken hebben met de leefwereld van de leerlingen; Bijbellezen zo verwoorden, dat je iets ziet van wie God voor ons wil zijn en hoe God wil dat wij omgaan met...; heel gewoon een stukje bijbel lezen en laten zien/vertellen dat Gods woord superactueel is van zichzelf, de bijbel is niet alleen van toen, maar ook van nu, ook als het gaat om normen, waarden, levensstijl, keuzes, enz. n.a.v. de tekst voor de dag een energizer zoeken; vanuit het bijbelgedeelte een boodschap meegeven voor die dag; een combinatie van kennis, emotie, openheid en eerbied; meer differentiatie naar niveau en leerjaar;

- De vijfde en laatste categorie legt accenten bij **tijdstip** en **organisatie**:

10 minuten voor de 2^e les zodat je rustig de tijd kunt nemen, geen late binnenkomers; een grote gezamenlijke weekopening met lezen (toelichting), bidden en zingen, de andere dagen een korte dagopening die aansluit bij de weekopening; vlak voor de grote pauze; gezamenlijke opening aan het begin van de dag, dan wel 10 minuten tussen eerste en tweede uur; opening uitsluitend op het eerste lesuur; een centraal bezinningsmoment niet i.p.v. de dagopening maar erbij; niet op meerdere momenten moeten openen!; opening 10 minuten voor de eerste les begint, daarna het lesrooster; 1^e lesuur duurt 10 minuten langer om de opening rustig te kunnen doen; school begint 5 minuten eerder met een goede, zinvolle, voor leerlingen duidelijke dagopening, rekening houdend met verschil in niveau en leeftijd; dagopeningen monden eens in de zoveel tijd uit in een schoolbreed project gerelateerd aan een thema, passend bij de dagopeningen; begin en eindig de dag met gebed en doe tussen de middag een ingeroosterd overdenkingsmoment;

Tot zover een globaal overzicht over de stand van zaken van de dagopening op de G4-scholen in het voorjaar van 2011.